

Γκολιάρντα Σαπιέντσα

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΥΝΑΚΗΣ
nbak@dolnet.gr

«**Λ**έγε, Μοντέστα, διηγίσου». Η τελευταία φράση, σαν ηρωική έξοδος ύστερα από 721 σελίδες (στην ελληνική έκδοση), στο μυθιστόρημα *Η τέχνη της χαράς* της Σικελής Γκολιάρντα Σαπιέντσα (μετάφραση Άννα Παπασταύρου, εκδόσεις Πατάκι), μια μεγάλη αφήγηση που είναι βουτηγμένη 100% στη λογοτεχνία, μια αληθινή αφήγηση, ανεπιτήδευτη, που δουλεύτηκε για χρόνια, μακριά από τις συνθήκες και τους κανόνες του όποιου εκδοτικού μάρκετινγκ. Το μυθιστόρημα κυκλοφόρησε στην Ιταλία το 1998, δύο χρόνια μετά τον θάνατο της Σαπιέντσα, και έγινε δεκτό με ενθουσιασμό, καθώς μέσα από αυτό αποκαλύφθηκε μια τεραστίων διαστάσεων συγγραφέας, που τρωμένον των αναλογιών μπορεί να συγκριθεί με τον Τζοβάνι Βέργκα (ιδιαίτερα του μυθιστορηματικού *Ντον Τζεζουάλντο*) και τον Τζουζέπε ντι Λαμπεντούζα του *Γατόπαρδου*, όλοι παιδιά του αγροτικού ιταλικού Νότου. Η

φήμη της συγγραφέως άρχισε να εξαπλώνεται μετά τη γαλλική έκδοση του μυθιστορηματος, το 2005, και είναι ευτύχημα – και ευτυχία για τους αναγνώστες – που έχουμε τώρα και την ελληνική έκδοση. Πολυπρόσωπο το μυθιστόρημα αυτό, στηρίζεται στην αφήγηση μιας κεντρικής ηρωίδας, της Μοντέστα, που γεννήθηκε την 1η Ιανουαρίου του 1900. Μέσα από τη ζωή της ηρωίδας, μια ζωή που έχει τις ρίζες της στην ηλιοκαμένη και ταυτόχρονα σκοτεινή Σικελία, για να απλωθεί σιγά σιγά σε πιο ανοιχτούς ορίζοντες, στους ορίζοντες της μεγάλης γεωγραφίας της θάλασσας και των πόλεων, παρακολουθούμε όλον τον 20ό αιώνα, με τις αθλιότητες του και τη μεγαλοπρέπεία του. Πάντα φιλτραρισμένο όμως μέσα από το πνεύμα της Μοντέστα, που έτσι αναδεικνύεται ως παραδειγματική ηρωίδα. Αλλά το μυθιστόρημα είναι κάτι πέρα από αυτό. Είναι ένα μυθιστόρημα αισθήσεων και αισθαντικότητας (πόσο ζωντανή είναι η σάρκα σ' αυτή την αφήγηση!) και ταυτόχρονα ένας ύμνος στη χαρά. Και η

χαρά δεν είναι τίποτε άλλο παρά η γαλήνη που σου φέρνει η συνειδητοποίηση και η αποδοχή της ίδιας σου της ύπαρξης, αλλά και της ύπαρξης των άλλων, προσώπων ή πραγμάτων. Χωρίς αυτή την αποδοχή η αληθινή ευτυχία είναι αδύνατη. Να λοιπόν η τέχνη της χαράς, *Parte della gioia*.

Το μυθιστόρημα σφραγίζεται από τον μύθο της συγγραφέως. Γεννημένη το 1924 στην Κατάνια, σε μια οικογένεια αναρχοσοσιαλιστών, ανατράφηκε σε πνεύμα ελευθερίας και αμφισβήτησης, διασχίσεισα κατ' οίκον, αφού η οικογένειά της δεν ήθελε να τη στείλει στα σχολεία του καθεστώτος Μουσολίνι. Στα 16 της η Γκολιάρντα έγινε δεκτή στην Ακαδημία Δραματικής Τέχνης της Ρώμης, όπου εργάστηκε με τον Λουκίνο Βισκόντι, τον Αλεσάντρο Μπιαζέτι και τον Φραντσέσκο Μαζέλι. Έγινε ηθοποιός του θεάτρου και σχεδόν τατίστηκε με ρόλους του Λούιτζι Πιραντέλο (ακόμη ένας δημιουργός του ιταλικού Νότου). Από τα τέλη της δεκαετίας

του 1960 βυθίστηκε κυριολεκτικά σε έναν κύκλο αυτοβιογραφικών έργων. Το 1967 στη Ρώμη άρχισε να γράφει το μυθιστόρημα *Η τέχνη της χαράς*, στο οποίο αφιερώθηκε για εννέα ολόκληρα χρόνια. Ήταν μια αφιέρωση ολοκληρωτική, στη διάρκεια της οποίας εγκατέλειψε κάθε άλλη δραστηριότητα, με τιμημα την έσχατη ένδειξη, ακόμη και τη φυλακή. Από το 1976 που ολοκλήρωσε το βιβλίο ως το 1996 που πέθανε, κανείς εκδότης δεν ήθελε να το εκδώσει. Η ίδια δεν ήθελε ούτε να το ξαναγράψει ούτε να αυτολογοκριθεί για να αρέσει. Οπως σημειώνει ο ηθοποιός και συγγραφέας Αντζελο Πελεγκρίνο στον πρόλογο της έκδοσης, «έγραφε όπως διάβαζε, σαν ανώμαλη, έγραφε για τους πιο γνώσιους και απομακρυσμένους αναγνώστες, αφηνόταν με πάθος και καθαρό μυαλό, τρυφερά και πδονικά, προσέχοντας τον χτύπο της καρδιάς ενός έργου, πότερο από τις έννοιες και τη μορφή». Έτσι απόλαυσα κι εγώ το έργο, σαν απομακρυσμένος αναγνώστης, κάτω από έναν σχίνο της Αίγινας.